

14. august 2019
Sagsnr. 18/05341, 18/06852,
18/06853, 18/06854, 18/06855,
Klagenummer: 1001428,
1001871, 1001872, 1001873,
1001870

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**

Toldboden 2
8800 Viborg

OPHÆVELSE OG HJEMVISNING af sag om miljøgodkendelse af Hundshage Havbrug i Hedensted Kommune

Tlf. 72 40 56 00
CVR nr. 37795526
EAN nr. 5798000026070
nmkn@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33, jf. § 91, stk. 1.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Hedensted Kommunes afgørelse af 12. maj 2015 om miljøgodkendelse af Hundshage Havbrug, og hjemviser sagen til fornyet behandling.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. miljøbeskyttelseslovens § 101, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 681 af 2. juli 2019 om miljøbeskyttelse.

² Lovbekendtgørelse nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 754 af 16. juni 2012 om gebyr for indbringelse af klager for Natur- og Miljøklagenævnet mv., jf. § 3, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

Indhold

1.	Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet	3
2.	Sagens oplysninger	3
2.2	Sagens forhistorie	3
2.3	Den påklagede afgørelse.....	4
2.4	Natur- og planforhold	5
	2.4.1 Natura 2000 planer for perioden 2010-2015.....	6
	2.4.2 Natura 2000 planer for perioden 2016-2021.....	7
2.4.3	Vandplan, for Hovedvandopland 1.9, Horsens Fjord, 2009-2015....	8
	2.4.4 Vandområdeplan for Jylland og Fyn, 2015-2021	10
2.5	Klagens indhold.....	11
2.6	Hedensted Kommunes bemærkninger til klagen	13
2.7	Andre bemærkninger til klagen	14
3.	Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse .	14
3.1	Miljø- og Fødevarerklagenævnets prøvelse	14
3.2	Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger	14
	3.2.1 Påvirkning af Natura 2000-områder	15
	3.2.2 Generelt om miljøforhold i relation til udledninger fra akvakulturanlæg til havmiljøet	17
	3.2.3 Den konkrete vurdering af påvirkningen af Natura 2000- område nr. 56.....	18
3.3	Miljø- og Fødevarerklagenævnets øvrige bemærkninger	19
3.4	Gebyr	21
3.5	Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse.....	21

1. Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Afgørelsen er den 8. og 9. juni 2015 påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening (klager 1), Danmarks Sportsfiskerforbund (klager 2), Endelave Hav- og Dambrug Nej Tak (klager 3), Landsforeningen Levende Hav (klager 4) og Friluftsrådet (klager 5).

Sagen er pr. 1. februar 2017 overført til Miljø- og Fødevarerklagenævnet jf. Lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet § 24, stk. 6.

Klager 1-5 har navnlig anført, at Hedensted Kommunes vurdering af påvirkningen af Natura 2000-område nr. 56 ”Horsens Fjord, havet øst for og Endelave” er mangelfuld, og at der bør foretages en konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsens regler i forbindelse med miljøgodkendelse af havbruget.

2. Sagens oplysninger

Hundshage Havbrug er beliggende i den nordlige del af As Vig ca. 450 meter vest for Natura 2000-område 56 ”Horsens Fjord, havet øst for og Endelave”.

Hjarnø Havbrug har den 12. marts 2014 som ejer af Hundshage Havbrug ansøgt om miljøgodkendelse i henhold til godkendelsesbekendtgørelsens § 70, stk. 2, hvorefter bestående virksomheder omfattet af listepunkt I 203 i bilag 2, der ikke hidtil er godkendt efter miljøbeskyttelseslovens § 33, senest den 15. marts 2014 skulle ansøge om godkendelse.⁴

Af ansøgningen fremgår det, at Hundshage Havbrug før 1992 har været lokaliseret på sin nuværende position, at det ansøgte projekt vedrører fortsat produktion af regnbueørred på havet i netbure, samt at havbrugets tidligere tilladte udledning og placering ikke ønskes ændret.

2.2 Sagens forhistorie

Hedensted Kommune meddelte den 2. februar 2011 miljøgodkendelse til Hundshage Havbrug med tilladelse til udledning af 9 tons kvælstof og 1 ton fosfor årligt. Godkendelsen blev efter påklage til Natur- og Miljøklagenævnet ved afgørelse af 20. december 2012⁵ hjemvist til fornyet behandling.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse var navnlig begrundet i, at der ikke forelå en specifik vurdering af konsekvenserne af drift af havbruget med en samlet udledning på maksimal 6,9 tons N og 0,8 tons P med mulighed for udvidelse af produktionen.

⁴ Bekendtgørelse nr. 1458 af 12. december 2017 om godkendelse af listevirksomhed, jf. § 70, stk. 2.

⁵ NMK-10-00391.

Det fremgår af Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse, at den gennemsnitlige overfladestrøm i perioden 1. april til 1. november i området, hvor havbruget er placeret, bl.a. er mod nord - nordvest. Natur- og Miljøklagenævnet bemærkede hertil, at strømretningen i farvandsområdet indikerede, at enhver udvidelse af produktionen på havbruget vil give anledning til, at den nuværende ugunstige bevaringstilstand i Natura 2000-området vil forrykkes i negativ retning og dermed fjerne sig fra det punkt, hvor området opnår en gunstig bevaringsstatus for de beskyttede naturtyper.

Natur- og Miljøklagenævnet fandt herefter, at det ikke kunne udelukkes at driften af havbruget på de angivne vilkår ville skade habitatområdets integritet.

2.3 Den påklagede afgørelse

Hedensted Kommune har 12. maj 2015 truffet afgørelse om miljøgodkendelse af Hundshage Havbrug efter miljøbeskyttelseslovens § 33.

I miljøgodkendelsens vilkår 10 fremgår det, at der forsøgsvis tillades at fisk overvintrer i højst tre vintre og i højst tre bure ad gangen, og at overvintringen ikke må ske i samme netbure/position to vintre i træk.

I miljøgodkendelsens vilkår 15 fremgår det, at der må udsættes regnbueørreder.

I miljøgodkendelsens vilkår 27 er det fastsat, at der maksimalt må udledes 8,95 ton kvælstof (N) og 1 ton fosfor (P) pr. år.

I miljøgodkendelsens vilkår 28 er det fastsat, at den specifikke udledning pr. ton nettoproduceret fisk maksimalt må være 47,5 kg N, 6 kg P.

Hedensted Kommune har anført, at godkendelsen fastholder de aktuelt gældende forhold, men er uden mulighed for produktionsudvidelse og uden krav om kompenserende anlæg. Der er i godkendelsen lagt vægt på, at udledning af medicin og hjælpestoffer til vandområdet begrænses mest muligt, men at udledning af kvælstof og fosfor skal fastholdes på nuværende niveau.

Hedensted Kommune har anført, at miljøgodkendelsen kan sammenlignes med, at eksisterende miljøgodkendelser på en virksomhed revurderes, idet havbruget har en gældende tilladelse. Kommunen har endvidere anført, at det ikke fremgår entydigt af lovgivningen, om der skal udarbejdes foreløbig vurdering og/eller en konsekvensvurdering for Natura 2000-området. I den forbindelse har kommunen anført, at det dog fremgår af vejledningen, at en revurdering ikke i sig selv udløser krav herom, ligesom kravet heller ikke omfatter lovligt drevne og godkendte virksomheder.⁶

⁶ Vejledning til bekendtgørelse nr. 408 om udpegning og administration af Natura 2000-områder

Hedensted Kommune har dog besluttet, at der skal foretages en foreløbig vurdering af, om havbrugene påvirker Natura 2000-området væsentligt. Kommunen har anført, at screeningen har vist, at dette ikke er tilfældet, hvorfor der ikke gennemføres en konsekvensvurdering.

I miljøgodkendelsens afsnit ”Miljøteknisk beskrivelse” har kommunen redegjort for sine vurderinger af de miljømæssige påvirkninger i forbindelse med udledning af næringsstoffer, antibiotika og kobber fra havbruget.

I forhold til udledning af organisk stof fra havbruget har kommunen beregnet denne som differencen mellem det totale foderforbrug og fiskenes totale nettotilvækst, og beregner således, at der årligt udledes 24.400 kg.

I forhold til påvirkningen af havmiljøet med organisk stof har Hedensted Kommune anført, at der ikke er stillet vilkår i miljøgodkendelsen om en specifik udledning af kg organisk stof (BI5) pr. ton netto produceret fisk idet kommunen vurderer, at vilkåret ikke kan håndhæves i forhold til at påvise udledningens påvirkning af iltforbruget i havmiljøet. Kommunen har derfor alene stillet vilkår om, at der ikke må ske varig ophobning af organisk materiale i sedimentet under havbrugene, og at dette skal dokumenteres ved egenkontrol.

I forhold til udledning af næringsstoffbelastning har Hedensted Kommune anført, at det er den væsentligste kilde til påvirkning af de marine naturtyper. For kvælstof vil påvirkningen primært være i form af uorganisk kvælstof (ammonium), og i mindre omfang af organisk kvælstof.

I forhold til påvirkningen af Natura 2000-området har Hedensted Kommune anført, at de vigtigste påvirkninger fra havbrugene i området, som potentielt kan påvirke udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området, bl.a. er udledning af næringsstoffer og tilførsel af antibiotika i forbindelse med sedimentation af foder og fækalier.

I forhold til påvirkning af Natura 2000-området har Hedensted Kommune endvidere anført, at da der er parallelitet mellem Natura 2000-planen og vandplanens definitioner af henholdsvis gunstig bevaringsstatus og god økologisk tilstand, vil vandplanen sikre, at havbrugsaktiviteterne i området ikke hindrer opnåelse af gunstig bevaringsstatus i forhold til udledning af næringsstoffer.

2.4 Natur- og planforhold

Hundshage Havbrug er placeret ca. 450 m vest for Natura 2000-område nr. 56, Horsens Fjord, havet øst for og Endelave, der består af habitatområde H52 og fuglebeskyttelsesområde F36.

2.4.1 Natura 2000 planer for perioden 2010-2015

Den første plan for Natura 2000-område nr. 56 er *Natura 2000-plan 2010-2015 område nr. 56 for Horsens Fjord, havet øst for og Endelave*.⁷

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 56 omfatter blandt andet de marine naturtyper Sandbanke (1110), Vadeblade (1140), Lagune (1150), bugt (1160), rev (1170) og arterne gråsæl, spættet sæl, skarv, bjergand, ederfugl, fløjlsand, hvinand, stor skallesluger, klyde, hjejle, havterne, dværgterne og splitterne.

Det fremgår af basisanalysen til Natura 2000-planen 2010-2015 for område nr. 56, at:⁸

Naturtype 1110, Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand

[...]

Der indtræffer næsten årligt iltsvind i habitatområdet på vanddybder større end 10 meter og af og til også kraftigt iltsvind, som sidst blev registreret i 2002.

Naturtype 1160, Større lavvandede bugter og vige

[...]

De store variationer i forekomsten af bunddyr i Horsens Fjord og den manglende forekomst af stabile bestande af krebsdyr, pighude og iltsvindsfølsomme arter som f.eks. hvid pebermusling skyldes, at miljøtilstanden er påvirket af høj sedimentation af organisk stof og korte periodiske iltsvind. Det er desuden af stor betydning for den samlede bestand af bundfauna og bundflora i fjorden, at der periodisk finder omfattende muslingefiskeri med bundskrabende redskaber sted.

I Natura 2000-planen er det ligeledes anført, at udledningen af næringsstoffer er en trussel for alle marine naturtyper og for flere af de nævnte arter.

For Natura 2000-område nr. 56 fremgår det af planens afsnit om vurdering af bevaringsstatus og prognose, at prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for Sandbanke (1110), Vadeblade (1140), Lagune (1150), bugt (1160) og rev (1170) på grund af belastning med næringsstoffer og invasive arter. Bevaringsstatus er ligeledes ugunstig eller vurderet ugunstig for gråsæl, lille kobbersnebbe, bjergand, ederfugl, skarv og fløjlsand blandt andet på grund af fødemangel som følge af effekter af iltsvind.

⁷ <http://mst.dk/media/119799/056plan.pdf>

⁸ <https://mst.dk/media/119801/056-n2000-bilagsamlet.pdf>

Den overordnede målsætning i Natura 2000-planerne er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsmålsætning for naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i Natura 2000-område nr. 56. Det er ligeledes en overordnet målsætning, at de marine naturtyper sandbanker, vadeblader, laguner, bugter og rev er i en gunstig naturtilstand hvilket skal sikres ved bl.a. en lav næringsstofbelastning.

Også i de konkrete målsætninger for naturtyper og arter er det i Natura 2000-planen angivet, at de skal have en gunstig bevaringsstatus. Denne konkrete målsætning gælder også for naturtyper og arter uden tilstandsvurdering og/eller med en ukendt prognose, herunder de marine naturtyper. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for områdets udpegede arter skal stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder.

For Natura 2000-område nr. 56 er det en konkret målsætning, at tilstanden og det samlede areal af levestederne, herunder yngle- og fourageringsområder, for arterne på udpegningsgrundlaget skal være stabil eller i fremgang

I Natura 2000-plan 2010-2015 anføres endvidere, at Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen, at tilstanden for vandområderne ifølge Vandrammedirektivet ikke må forringes, og at vandplanens indsatsprogram generelt vil forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Det fremgår af Natura 2000-planen, at forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. Det anføres desuden i Natura 2000-planen, at vandplanens indsatser forventes at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og i levestederne for de arter, der er tilknyttet vand.

2.4.2 Natura 2000 planer for perioden 2016-2021

Natura 2000 planen for 2010-2015 for Natura 2000-område nr. 56 er erstattet af Natura 2000-planen 2016-2021 for Natura 2000-område nr. 56, der blev offentliggjort den 20. april 2016.⁹

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000 planen for område nr. 56 er uændret, bortset fra at stor skallesluger ikke længere optræder på udpegningsgrundlaget.

Den overordnede målsætning i Natura 2000-planen for område nr. 56 er bl.a.:

⁹ https://mst.dk/media/130123/56_n2000plan_2016-21.pdf.

Fjordområdet hav- og kystnatur udgør et stort, sammenhængende naturområde med naturlig dynamisk udvikling af kystnaturen og med udbredte yngre- og rasteområder for hav- og kystfugle samt sæler.

De marine naturtyper sandbanker, vadeblader, laguner, bugter og rev er veludviklede med et alsidigt naturindhold. [...]

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder.

I Natura 2000-planen 2016-2021 er der i basisanalysen foretaget en række nye trusselsvurderinger, men ikke hvad angår truslen fra eutrofiering.

2.4.3 Vandplan, for Hovedvandopland 1.9, Horsens Fjord, 2009-2015

Af vandplan 2009-2015 Horsens Fjord, hovedvandopland 1.9, fremgår det, at hovedoplandet består af 4 vandområder; Horsens Inderfjord, Horsens Yderfjord, Norsminde Fjord, samt ”Endelave og Kystvandet fra Norsminde Fjord”.¹⁰ Hundshage Havbrug ligger i vandområdet ”Endelave og Kystvandet fra Norsminde Fjord”.

Ifølge vandplanen er miljømålet for kystvande fastsat til 'god økologisk tilstand'. Miljømålet omfatter økologisk og kemisk tilstand.

Miljømålet for økologisk tilstand for kystvande er fastsat ud fra dybdeudbredelsen af ålegræs. Fastlæggelsen af dybdeudbredelsen tager udgangspunkt i historiske data for dybdeudbredelsen og betegnes referencetilstanden. De øvrige biologiske og fysisk-kemiske kvalitetslementer, f.eks. niveauet for kvælstofindhold, samt kvælstofbelastning af vandområdet, indgår ikke i en egentlig tilstandsvurdering. Disse parametre kan indgå som støtteparametre i en *supplerende* tilstandsvurdering, der alene indikerer om der er målopfyldelse, i tilfælde af at datagrundlaget for dybdegrænsen af ålegræs ikke er tilstrækkeligt.

Miljømålet for kemisk tilstand vurderes alene ud fra vandrammedirektivets prioriterede stoffer, samt stoffer for hvilke der på fællesskabsniveau er fastsat miljøkvalitetskrav (de tidligere Liste 1-stoffer).¹¹

Det fremgår uddybende af planens redegørelsesdel, at den økologiske tilstand for de marine områder overvejende er baseret på en vurdering af dybdeudbredelsen af ålegræs, som indikator på niveauet af belastningen med næringsstoffer. Næringsstoffer vil således øge væksten af

¹⁰ http://mst.dk/media/129590/19-horsensfjord_med_forside.pdf

¹¹ Stoffer, der er omfattet af relevante datterdirektiver under Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2006/11/EF om forurening, der er forårsaget af udledning af visse farlige stoffer i Fællesskabets vandmiljø.

plankton og énårige makroalger, som vil skabe dårlige lysforhold for ålegræs, og dermed reducere dybdeudbredelsen af ålegræs.

Af vandplanen fremgår det endvidere, at det med baggrund i historiske data har været muligt at fastsætte en referencetilstand på 12,2 meter for dybdeudbredelsen af ålegræs i vandområdet ”Endelave og Kystvandet fra Norsminde Fjord”.¹²

Af planens redegørelsesdel fremgår det desuden, at ingen af kystvandene, som planen omfatter, når miljømålet god økologisk tilstand vurderet ud fra dybdeudbredelsen af ålegræs. Det er således nødvendigt at reducere påvirkningen af områderne med kvælstof og fosfor.

Af vandplanens kortmateriale for Hovedvandopland Horsens Fjord, jf. Miljø- og Fødevarerministeriets digitale kortmateriale i MiljøGIS¹³ fremgår det, at den økologiske tilstand for kystvande i vandområdet ”Endelave og Kystvandet fra Norsminde Fjord” er ”ringe”, mens den kemiske tilstand for vandområdet ikke er angivet på grund af et utilstrækkeligt datagrundlag¹⁴.

Det fremgår endvidere af vandplanens redegørelsesdel, at der inklusiv Hundshage Havbrug er placeret 4 havbrug i Horsens Yderfjord og As Vig samt at¹⁵:

På årsplan bidrager havbrugene kun med en mindre del af den samlede næringsstofbelastning til kystvandene. I sommerperioden hvor næringsstofbelastningen fra land er lav, og mængden af planktonalger i vandet er begrænset af de tilførte næringsstofmængder, kan havbrugenes udledning af kvælstof og fosfor dog lokalt udgøre et væsentligt bidrag til fortsat vækst af planktonalger i vandet.

Sæsonvariationen i udledningen af næringsstoffer fra havbrug skyldes, at fiskene sættes ud i burene om foråret, og fodringen (og dermed udledningen af næringsstoffer) tiltager hen mod slagtingen af fiskene om efteråret. Næringsstofudledningen fra havbrug, omend relativt begrænset set i forhold til den samlede årlige næringsstofbelastning, kommer dog på et kritisk tidspunkt af året, hvor betydningen lokalt ikke nødvendigvis er uvæsentlig i forhold til miljøtilstanden.

Der vil i forbindelse med medicinering af fiskene i burene være en risiko for spredning af eksempelvis antibiotika til det omgivende vandmiljø.

¹² Jf. side 64 ff. i Vandplan 2009-2015, Horsens Fjord, Hovedopland 1.9.

¹³ <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?&profile=vandrammedirektiv1-2014>

¹⁴ Det er alene for vandområdet ”Horsens Inderfjord” der er foretaget en vurdering af den kemiske tilstand.

¹⁵ Jf. side 79 i Vandplan 2009-2015, Horsens Fjord, Hovedopland 1.9.

2.4.4 Vandområdeplan for Jylland og Fyn, 2015-2021

Vandplan 2010-2015 for *Horsens Fjord, Hovedvandopland 1.9* er erstattet af *Vandområdeplan 2015-2021 for vandområdedistrikt Jylland og Fyn*, der blev offentliggjort den 27. juni 2016.¹⁶ Vandområdeplanerne 2015-2021 udgøres dels af plandokumenter og dels af digitalt kortmateriale på Miljø- og Fødevareministeriets MiljøGIS.¹⁷

Af vandområdeplanen fremgår det, at hovedoplandet består af 4 vandområder; ”Horsens Fjord, indre”, ”Horsens Fjord, Ydre”, Norsminde Fjord, samt ”Århus Bugt Syd, Samsø og Nordlige Bælthav”. Hundshage Havbrug ligger i vandområdet Århus Bugt Syd, Samsø og Nordlige Bælthav.¹⁸

Af vandområdeplanen fremgår det, at miljømålene for kystvande både omfatter en økologisk tilstand og en kemisk tilstand. I miljømålet for den økologiske tilstand indgår kvalitetselementerne for ålegræs, klorofyl og bundfauna, og miljøfarlige forurenende stoffer, mens der i vurdering af den kemiske tilstand indgår prioriterede stoffer og visse andre forurenende stoffer med EU-fastsatte miljøkvalitetskrav.¹⁹

I Vandplanområdeplan 2015-2021 for vandområdedistrikt Jylland og Fyn er miljømålet fastsat til god økologisk tilstand og god kemisk tilstand.²⁰

I vandområdeplanen er tilstandene for de økologiske kvalitetselementer, som indgår i vurderingen af den økologiske tilstand for kystvandene, ligeledes vurderet. Kvalitetselementet med den laveste tilstandsklasse afgør den samlede økologiske tilstand for kystvandsområdet.

Af det digitale kortmateriale til vandområdeplanen fremgår det, at Hundshage Havbrug ligger i kystvandet ”Århus Bugt Syd, Samsø og Nordlige Bælthav”.

Af vandområdeplanens kortmateriale for kystvandet ”Århus Bugt Syd, Samsø og Nordlige Bælthav” fremgår det, at:

¹⁶ <https://mst.dk/media/122170/revideret-jylland-fyn-d-28062016.pdf>.

¹⁷ <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=vandrammedirektiv2-2016>.

¹⁸ Jf. side bilag 1, side 94 i Vandområdeplan 2015-2021 for vandområdedistrikt Jylland og Fyn

¹⁹ Miljøkvalitetskrav for de prioriterede stoffer er fastsat i EU-regi, jf. direktiv 2013/39/EU, mens miljøkvalitetskrav for de øvrige miljøfarlige forurenende stoffer vurderet under den økologiske tilstand er fastsat nationalt, jf. bekendtgørelse 1022 af 19. august 2010.

²⁰ Fastsat i bekendtgørelse nr. 795 af 24. juni 2016 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

- den økologiske tilstand vurderet på baggrund af de miljøfarlige forurenende stoffer, for hvilke der er fastsat nationale miljøkvalitetskrav, er ukendt
- den økologiske tilstand for kvalitetselementet ålegræs er ringe.
- den økologiske tilstand for kvalitetselementet klorofyl i Smålandsfarvandet er moderat.
- den økologiske tilstand for kvalitetselementet bundfauna er ukendt.
- den samlede økologiske tilstand er ringe.
- den kemiske tilstand er god.

Det fremgår endvidere af vandområdeplanen, at der i vandområdedistrikt Jylland og Fyn er 19 havbrug og indpumpningsanlæg, som påvirker kystvandenes vandkvalitet med vandbårne næringsstoffer og miljøfarlige forurenende stoffer.

2.5 *Klagens indhold*

Påvirkning af Natura 2000-område nr. 56

Klager 1-5 har overordnet anført, at beliggenheden af Hundshage Havbrug tæt på Natura 2000 område nr. 56 i kumulation med 4 andre havbrug i samme vandområde betyder, at det er en risiko for skade på områdets udpegningsgrundlag hvilket bør føre til, at der skal udføres en konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsens regler.

Klager 1 og 2 har uddybende bemærket, at kommunen ikke har dokumenteret, at der ikke forekommer en væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området, f.eks. i form af spredningsberegninger for udledte stoffer fra havbruget. Klager 2 er af den opfattelse, at den samlede drift af Hundshage Havbrug aldrig er blevet vurderet efter bl.a. habitatbekendtgørelsens regler, hvilket alene af den grund må betyde, at der skal foretages en konsekvensvurdering af driften af havbruget. Klager 2 har endvidere anført, at vurderingen af påvirkningen af udpegningsgrundlaget bør omfatte den samlede påvirkning fra de 5 havbrug, som ligger i området.

Udledning af kvælstof og fosfor

I forhold til udledning af kvælstof fra havbruget har klager 1 anført, at der i forbindelse med påvirkningen af vandområdet med kvælstof alene er foretaget en vurdering af påvirkningen med kvælstof, der stammer fra uspist foder, fækalier fra fiskene, fodersmuld og i mindre omfang slagting af fisk, men ikke af påvirkningen med kvælstof som følge af udånding fra fiskenes gæller. Denne udledning er særligt problematisk, da den primært forekommer om sommeren hvor algeproduktionen normalt er næringsstofbegrænset som følge af, at den diffuse belastning med kvælstof fra land er lav.

VVM

Klager 1-5 har anført, at der i forbindelse med det tidligere Vejle Amts tilladelse om overflytning af produktionen fra Alrø Havbrug til Hundshage Havbrug i 1998 ikke er foretaget en vurdering af denne overflytning efter VVM-bekendtgørelsens regler.

Klage 2 har uddybende anført, at da der således aldrig efter VVM-bekendtgørelsens regler har været foretaget en vurdering af den samlede drift af Hundshage Havbrug er det klagers opfattelse, at Hedensted Kommune er forpligtiget til at foretage en sådan vurdering.

Klager 3 og 4 har anført, at der i 1998 alene blev givet tilladelse til at overflytte halvdelen af produktionen til Hundshage Havbrug, men ikke en tilladelse til at udvide selve produktionen på Hundshage Havbrug. Klager 3 og 4 har endvidere anført, at det på luftfoto kan dokumenteres, at den tilladte lokalitet nord for Hundshage Havbrug ikke før eller efter 1999 har været benyttet til produktion, og at tilladelsen således er bortfaldet, da den ikke var udnyttet seneste 1 år efter meddelelse af tilladelsen. Det er på den baggrund klager 3 og 4's opfattelse, at den tidligere tilladelse til Hundshage Havbrug med en udledning af 5,5 ton N og 0,6 ton P er gældende, hvorfor den meddelte miljøgodkendelse giver mulighed for at øge udledningen til 8,95 ton N og 1 ton P, hvilket betyder, at denne er VVM-pligtig.

Klager 3 og 4 har anført, at det ud fra ansøgningsmaterialet statistisk kan dokumenteres, at der i efteråret er signifikant stigning af hhv. N og P over årene i perioden 1993-2013, samt at der er en positiv korrelation mellem indholdet af kvælstof i sedimentet i hhv. foråret og efteråret, hvilket betyder, at der forekommer en ophobning af N og P i sedimentet under burene i denne periode.

BI5

I forhold til udledning af organisk stof (BI5) har klager 1 og 2 anført, at kommunen ikke har sandsynliggjort at udledningen ikke påvirker lavvandede områder væsentligt. Klager 2 og 5 har anført, at udledningen af BI5 kan beregnes til 110 ton årligt, hvilket ikke fremgår af afgørelsen. Klager 3 har anført, at der ikke er fastsat vilkår om en tilladelig udledning af BI 5 fra havbruget, hvilket er en mangel, da det fremgår af havbrugsvejledningen, at der skal fastsættes vilkår om, at der maksimalt må udledes 220 kg BI5/ton produceret fisk.

Overvintring af fisk

Klager 1 og 5 har anført, at det ikke fremgår af miljøgodkendelsen, hvad formålet og konsekvenserne er i forbindelse med overvintring af fisk, og at overvintringen vil forhindre regenereringen af havbunden under havbruget. Klager 3 og 4 har anført, at overvintring af fisk i burene betyder, at udledningen fra havbruget stiger med 1,75 ton N i forhold til havbruget eksisterende tilladelse

Arter der må opdrættes

Klager 2 og 5 har anført, at det ikke med tilstrækkelig tydelighed fremgår af godkendelsen, hvilke arter der må opdrættes, da der ét sted i miljøgodkendelse står, at der må opdrættes regnbueørreder og et andet sted laksefisk.

Tilsyn

Klager 3 har anført, at der er uoverensstemmelse mellem indberettede antal bure til Miljøstyrelsen og antal faktisk anvendte bure, som fremgår af luftfoto for årene 2011 og 2012.

Klager 1 og 3 har den 15. og 11. juni 2015 afgivet supplerende klagepunkter. Klagerne har anført, at det beregnede tab på 24.400 kg organisk stof fra havbruget ikke er korrekt beregnet. Klagerne har anført, at det er en fejl, at kommunen har beregnet tabet af organisk stof som difference mellem tilvæksten af fisk i våd tilstand og foder i tør tilstand. Tages der således højde for vandindholdet i fisk betyder det ifølge klagerne, at tabet kan beregnes til ca. 167.000 kg. Klager 1 har i den forbindelse oplyst, at udledning af organisk stof udtrykt som BI5 kan beregnes til ca. 260 ton/år under forudsætning af, at 1 kg foder svarer til 1,565 kg BI5.

2.6 Hedensted Kommunes bemærkninger til klagen

Hedensted Kommune har den 27. juli 2015 fremsendt bemærkninger til klagepunkterne.

Vedr. VVM-pligt har Hedensted Kommune bemærket, at VVM-bekendtgørelsens regler kun omfatter etablering, udvidelse eller ændringer af anlæg. Da havbrugets anlæg og drift ikke er ændret i forhold til den tidligere gældende tilladelse vurderer kommunen, at det ansøgte ikke er omfattet af VVM-bekendtgørelsen.

I forhold til konsekvensvurdering har Hedensted Kommune bemærket, at man har foretaget en screening af det ansøgte, uanset at det fremgår af vejledning til habitatbekendtgørelsen, at lovlige igangværende aktiviteter, hvortil der gives tilladelse, godkendelse eller dispensation, ikke er omfattet af disse regler. Kommunen har vurderet, at bevaringsmålsætningen for Natura 2000-områder ikke skades eller forringes på grund af havbrugsdrift. Kommunen har hertil bemærket, at det er et faktum, at farvandet er belastet med næringsstoffer hvilket betyder, at tilstanden er ugunstig, men at det hverken af vandplanen eller Natura 2000-planen fremgår, at havbrug er årsagen til dette.

I forhold til overvintring af fisk i burene har Hedensted Kommune bemærket, at dette ikke er udtryk for, at der meddeles tilladelse til en øget udledning af næringsstoffer, da udledningen fra denne del af produktionen skal medregnes i den samlede udledning af næringsstoffer fra produktionen.

2.7 *Andre bemærkninger til klagen*

Dansk Akvakultur har den 17. august 2015 på vegne af ejeren af Hundshage Havbrug fremsendt bemærkninger til klagen.

Dansk Akvakultur har bemærket, at der i den omhandlende sag er tale om en revurdering af en miljøgodkendelse til et eksisterende havbrug, hvor der ikke er sket ændringer i havbrugets drift. På den baggrund er det Dansk Akvakulturs opfattelse, at hverken habitatbekendtgørelsens regler eller VVM-bekendtgørelsens regler skal iagttages i forbindelse med miljøgodkendelse af Hundshage Havbrug.

Dansk Akvakultur har endvidere anført, at det hverken af gældende vandområdeplaner eller Natura 2000-planer fremgår, at der er indsatser, som omfatter Hundshage Havbrug eller øvrige havbrug, hvilket betyder, at opnåelse af gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper i det nærliggende Natura 2000-område ikke kræver en indsats overfor eksisterende havbrug.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 *Miljø- og Fødevarerklagenævnets prøvelse*

Det fremgår af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle forholdet om påvirkning af Natura 2000-område nr. 56 og har dermed ikke fundet anledning til at tage stilling til sagens øvrige klagepunkter.

Nævnet har dog fundet anledning til at anføre en række forhold, som Hedensted Kommune bør tage i betragtning i forbindelse med en fornyet behandling af sagen, se nærmere i afsnit 3.3.

3.2 *Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger*

Virksomheder, anlæg eller indretninger, der er optaget på den i miljøbeskyttelseslovens § 35 nævnte liste (listevirksomhed), må ikke anlægges eller påbegyndes, før der er meddelt godkendelse heraf, jf. miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, 1. pkt.

Den i miljøbeskyttelseslovens § 35 nævnte liste fremgår af bilag 1 og 2 til godkendelsesbekendtgørelsen.²¹ Havbrug, dvs. opdrætsanlæg bestående af netbure, trådkasser eller lignende placeret i marine vandområder, der helt eller delvist er beliggende nærmere end 1 sømil fra kysten, og hvis drift forudsætter anvendelse af foder, er optaget under punkt I 203 i bilag 2.

²¹ Bekendtgørelse nr. 1317 af 20. november 2018 om godkendelse af listevirksomhed.

Det følger videre af godkendelsesbekendtgørelsens § 70, stk. 2, at bestående havbrug, som ikke er godkendte efter miljøbeskyttelseslovens § 33, senest den 15. marts 2014 skal indsende ansøgning om godkendelse i overensstemmelse med bekendtgørelsens regler herom.

Kommunalbestyrelsen er godkendende myndighed for havbrugsvirksomheder, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 5, stk. 1.

3.2.1 Påvirkning af Natura 2000-områder

Ifølge habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1, 1. pkt., skal der forud for, at der træffes afgørelse i medfør af de bestemmelser, der er nævnt i § 7, foretages en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Det fremgår af § 7, stk. 7, nr. 6, at godkendelse af virksomheder m.v. efter miljøbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, er omfattet af § 6.

Hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område, jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2, 1. pkt. Viser konsekvensvurderingen, at projektet vil skade Natura 2000-området, kan der som udgangspunkt ikke meddeles godkendelse til det ansøgte, jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2, 2. pkt.

Bestemmelsen i habitatbekendtgørelsens § 7 implementerer bl.a. habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, der har følgende ordlyd:²²

Stk. 3. Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de - hvis det anses for nødvendigt - har hørt offentligheden.

EU-domstolen fortolker bestemmelsen sådan, at myndigheden skal foretage en vurdering af, om det kan udelukkes, at projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke den udpegede lokalitets gunstige bevaringsstatus væsentligt (væsentlighedsvurdering). Hvis en sådan påvirkning på baggrund af objektive krite-

²² Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

rier ikke kan udelukkes, skal der, såfremt projektet ønskes fremmet, foretages en nærmere vurdering (konsekvensvurdering).²³

Om den indledende væsentlighedsvurdering har EU-domstolen udtalt, at når en plan eller et projekt, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for en lokalitets forvaltning, risikerer at skade bevaringsmålsætningen for lokaliteten, skal planen eller projektet anses for at kunne påvirke denne lokalitet væsentligt. Bedømmelsen af nævnte risiko skal foretages i lyset af den i en sådan plan eller et sådant projekt omhandlede lokalitets særlige kendetegn og miljømæssige vilkår.²⁴

Om konsekvensvurderingen har domstolen endvidere udtalt, at denne vurdering skal omfatte alle aspekter af projektet, som kan påvirke bevaringsmålsætningen for den omhandlede lokalitet, og at vurderingen skal ske på baggrund af den bedste videnskabelige viden på området. Der kan kun gives tilladelse, såfremt der er opnået vished for, at aktiviteten ikke har skadelige virkninger for den omhandlede lokalitet, og at det først forholder sig således, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at projektet ikke har skadelige virkninger for den omhandlede lokalitets integritet.²⁵

Domstolen har endvidere udtalt, at habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, kræver af de nationale myndigheder, at de i forbindelse med undersøgelsen af den kumulative virkning tager hensyn til alle de projekter, der i forbindelse med et projekt, hvortil der søges om tilladelse, vil kunne have en væsentlig virkning med hensyn til de målsætninger, som direktivet forfølger, selv om disse projekter er af ældre dato end datoen for direktivets gennemførelse (Moorburg).²⁶

Vurderingen skal foretages både for planer og projekter beliggende indenfor og udenfor udpegede Natura 2000-områder. Myndighederne skal ved deres vurdering af udpegningsgrundlaget således også foretage en vurdering af, om projektet kan skade ind i et udpeget område, selv om projektet måtte ligge uden for området.²⁷

Miljø- og Fødevareklagenævnet har afgørelse²⁸ af 13. marts 2018 (Onsevig Havbrug) fastslået, at kravet om habitatvurdering også gælder i forhold til miljøgodkendelse af en allerede bestående havbrugsvirksomhed, såfremt der ikke tidligere er foretaget en habitatvurdering, som omfatter

²³ Dom C-127/02 af 7. september 2004 (Waddenzee-dommen), præmis 45.

²⁴ Waddenzee-dommen, præmis 49.

²⁵ Waddenzee-dommen, præmis 61.

²⁶ C-142/16 (Moorburg) pr. 58 – 62.

²⁷ C-98/03 Kommissionen mod Tyskland, præmis 50 og 51 samt C-142/16 (Moorburg) præmis

29.

²⁸ NMK-10-00904.

den samlede virksomhed i kumulation med alle øvrige relevante planer og projekter.

Miljø- og Fødevareklagenævnet lægger efter det oplyste til grund, at der ikke tidligere er foretaget en vurdering af om det kan udelukkes, at den samlede drift af Hundshage Havbrug i kumulation med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, idet der ikke i forbindelse med virksomhedens gældende tilladelse er foretaget en habitatvurdering.²⁹

3.2.2 Generelt om miljøforhold i relation til udledninger fra akvakulturanlæg til havmiljøet

Akvakulturanlæg udleder kvælstof (N) og fosfor (P) på uorganisk form, samt organisk stof (BI5). Udledninger af de to former for næringsstoffer kan bidrage til algeopblomstringer, da planktonalger har brug for næringsstoffer på uorganisk form for at kunne vokse og formere sig.

Udledninger af organisk stof (BI5) fra akvakulturanlæg kan også indirekte bidrage til algeopblomstringer, da det kvælstof og fosfor, der er bundet i det organiske stof, omdannes til uorganiske næringsstoffer, når det organiske stof nedbrydes.

Algeopblomstringer medfører mere uklart vand, og bundvegetation, såsom ålegræs og makroalger, der er afhængige af tilførsel af lys, bliver derved udskygget eller får reduceret vækst. Dette medfører, at udbredelsen og tætheden af bundplanter reduceres, da de ikke kan gro til tilsvarende dybde som tidligere.

Udledninger af næringsstoffer kan også medføre øget vækst af epifytter (alger) på bundvegetationen samt øge forekomsten af trådalger, hvilket ligeledes kan være med til at udskygge bundlevende planter.

Mindsket udbredelse og tæthed af bundvegetation, såsom ålegræs, kan have en negativ virkning på fauna, der har bundvegetationen som fødegrundlag eller som levested.

Udledninger af organisk stof (BI5) og næringsstoffer fra akvakulturanlæg kan endvidere direkte og indirekte medvirke til, at der opstår iltsvind, når organisk stof (BI5) nedbrydes under forbrug af ilt. Sådanne iltsvind kan medføre, at bunddyr og planter i området dør.

Hvis strømmen ved udledning fra et akvakulturanlæg går fra akvakulturanlægget og ind i et habitatområde, kan akvakulturanlæggets udledning af næringsstoffer og organisk stof dermed påvirke habitatområdets marine udpegningsgrundlag negativt, hvis udpegningsgrundlagets naturtyper eller arter er følsomme over for tilledning af næringsstoffer, iltsvind, æn-

²⁹ Ifølge Hedensted Kommune er det tilladelse meddelt den 19. oktober 1992.

dringer i udbredelsen og tætheden af bundvegetationen eller den dertil tilknyttede fauna.

3.2.3 *Den konkrete vurdering af påvirkningen af Natura 2000-område nr. 56*

Indledningsvist bemærker Miljø- og Fødevareklagenævnet, at planen for Natura 2000-område nr. 56 i lighed med vandplaner og vandområdeplaner viser, at vandområdet og Natura 2000-område nr. 56, som ligger ca. 450 meter øst for Hundshage Havbrug, er følsomt overfor påvirkninger af kvælstof og fosfor.

Det følger af habitatbekendtgørelsen, at den godkendende myndighed er forpligtet til at foretage en indledende vurdering af, om det omhandlede projekt i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (væsentlighedsvurdering). Kan det med baggrund i objektive kriterier ikke udelukkes, at projektet risikerer at skade Natura 2000-områdets bevaringsmålsætning, skal projektet anses for at kunne påvirke denne lokalitet væsentligt.

Det er Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at det med baggrund i objektive kriterier ikke kan udelukkes, at udledningen af næringsstoffer fra Hundshage Havbrug, som kan strømme ind i Natura 2000-område nr. 56, hvor belastningen med næringsstoffer udgør en trussel mod områdets udpegningsgrundlag, i kumulation med andre planer og projekter, kan påvirke området væsentligt, og at risiko for skade på områdets udpegningsgrundlag derfor ikke på forhånd kan udelukkes.

Nævnet har herved til grund, at prognosen, som for de marine naturtyper for Sandbanke (1110), Vadeflade (1140), Lagune (1150), bugt (1160) og rev (1170) er ugunstig eller vurderet ugunstig i Natura 2000-planen 2010-2015 fortsat er gældende, idet det ikke fremgår af Natura 2000-planen 2015-2021, at den er ændret.

Nævnet har endvidere lagt til grund, at truslen mod områdets marine naturtyper, i form af næringsstofbelastning, beskrevet i Natura 2000-plan 2010-2015, fortsat må bestå, da der – generelt - ikke er foretaget en fornyet konkret vurdering af truslen fra eutrofiering i den nye Natura 2000-plan for området.

Endelig har nævnet lagt vægt på, at udledningen af næringsstoffer fra Hundshage Havbrug kan strømme ind i Natura 2000-område nr. 56, jf. de tidligere beregninger i VVM-redegørelsen for strømninger i havmiljøet og spredningsberegninger for antibiotika og kobber, som også blev inddraget i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 20. december 2012 i sag NNK-10-00391.

Det følger herefter af habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2, at der skal foretages en konsekvensvurdering af projektet i kumulation med alle øvrige relevante planer og projekter, der kan påvirke Natura 2000-område nr. 56, og områdets udpegningsgrundlag.

På den baggrund ophæver Miljø- og Fødevareklagenævnet Hedensted Kommunes afgørelse om miljøgodkendelse, og hjemviser sagen til fornyet behandling.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at det forhold, at indsatser foretaget via vandplanlægningen samlet set kan have en positiv effekt på visse naturtyper og arter, er uden betydning for vurderingen af, om kvælstofbelastningen, der udgår fra udledninger fra akvakulturanlæg til havmiljøet, i sig selv eller i kumulation kan have en væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder. Vandplanernes indhold tilsidesætter således ikke habitatbekendtgørelsens krav om at foretage en konkret væsentligheds- og eventuelt også en konsekvensvurdering.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets øvrige bemærkninger VVM

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at det fremgår af VVM-vejledningen, at konsekvensvurderinger efter såvel VVM-reglerne som habitatreglerne må ses i sammenhæng.³⁰ Det fremgår endvidere af Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis³¹, at et anlægsprojekt, som kan påvirke et Natura 2000-område i sådan grad, at det forudsætter udarbejdelse af en konsekvensvurdering (jf. habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2, 1. pkt.) i henhold til habitatdirektivet, må antages at påvirke miljøet væsentligt og derfor er omfattet af krav om miljøvurdering og tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25.³²

Kumulation

Det fremgår af habitatreglerne og praksis fra EU-domstolen, at en myndigheds væsentlighedsvurdering skal indeholde en vurdering af de kumulative effekter. Myndigheden skal således vurdere, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at Hedensted Kommune i en eventuel fornyet behandling af sagen skal overveje, om der er andre projekter eller planer, der skal indgå i konsekvensvurderingen.

³⁰ Vejledning om VVM i planloven, Miljøministeriet, By og Landskabsstyrelsen, 12. marts 2009 - http://naturstyrelsen.dk/media/nst/9948968/vvm_vejledning2.pdf.

³¹ NMK-34-00015 og NMK-34-00105.

³² Bekendtgørelse nr. 1225 af 25. oktober 2018 af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

Vilkår om udledning af organisk stof (BI5)

Hedensted Kommune har i miljøgodkendelsen af Hundshage Havbrug fastsat vilkår for den totale udledning af kvælstof og fosfor, men ikke for den totale udledning af organisk stof (BI5) i forbindelse med havbrugsproduktionen.³³ Kommunen har derudover fastsat vilkår for udledning af kvælstof og fosfor pr. netto ton produceret fisk.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker hertil, at formålene med vilkårene er at sikre den mest optimale udnyttelse af foderet, og at den totale udledning fra havbruget ikke overskrider omgivelsernes tålegrænser.

Det er nævnets opfattelse, at der ved miljøgodkendelse af havbrug skal fastsættes vilkår for den totale udledning af stoffer, hvor dette er kendt, eller hvor det med kendskab til stoffernes fysiske og kemiske egenskaber, må forventes, at disse kan have en væsentlig påvirkning af omgivelserne. Vilkåret skal således sikre, at påvirkningen fra udledningen i sig selv eller i kumulation med andre kilder ikke overskrider omgivelsernes tålegrænser.

Nævnet bemærker, at udledning af organisk stof (BI5) kan medvirke til, at der opstår iltsvind, når det organiske stof nedbrydes under forbrug af ilt, hvilket kan medføre, at bunddyr og planter i området dør. Udledningen kan desuden bidrage til algeopblomstringer, da kvælstof og fosfor, der er bundet i det organiske stof, omdannes til uorganiske næringsstoffer, når det organiske stof nedbrydes.

På den baggrund er det nævnets opfattelse, at der i forbindelse med miljøgodkendelse af havbruget skal fastsættes vilkår for den maksimale udledning af organisk stof (BI5).

Med baggrund i oplyste værdier for produktionen på Hundshage Havbrug er det nævnets vurdering, at der udledes en væsentlig mængde organisk stof fra havbruget, hvorfor Hedensted Kommune i en fornyet behandling af sagen bør fastsætte vilkår for den totale udledning af organisk stof (BI5) fra havbruget. For beregning af udledning af organisk stof kan produktionsbidragsmodellerne fra DTU Aqua f.eks. anvendes.³⁴

Beregning af udledt N og P

I forhold til udledning af kvælstof fra havbruget anfører klager 1, at der i forbindelse med påvirkningen af vandområdet med kvælstof alene er foretaget en vurdering af påvirkningen med kvælstof der stammer fra uspist foder, fækalier fra fiskene, fodersmuld og i mindre omfang slagting af fisk, men ikke af påvirkningen med kvælstof som følge af udånding fra fiskenes gæller.

³³ BI5 betegnes som det biokemiske iltforbrug og svarer til iltforbruget i det udledte spildevand efter 5 døgn.

³⁴ <http://www.aqua.dtu.dk/forskning/akvakultur/dambrugsberegninger>.

For beregning af udledt kvælstof og fosfor bemærker Miljø- og Fødevareklagenævnet, at produktionsbidragsmodellerne fra DTU Aqua f.eks. kan anvendes.³⁵

3.4 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales de indbetalte klagegebyrer, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

3.5 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Hedensted Kommunes afgørelse af 12. maj 2015 om miljøgodkendelse af Hundshage Havbrug, og hjemviser sagen til fornyet behandling.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Hedensted Kommune (sagsnr. 09.02.01-P19-000148) samt for klagerne via Klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Thomas Steensen
Stedfortrædende formand

³⁵ Jf. note 34.